

Sapeli

ATIBT:
sapelli;

Andere namen

Sapeli mahonie (Nederland), lifuti, undianuno (Angola), assié, sapelli, bonamba (Kameroen), m\boyo (Centraal-Afrikaanse Republiek), lifaki, undianuno (Kongo), assi, dilolo (Gabon), sapele, penkwa (Ghana), aboudikro, bibitu, lotue (Ivoorkust), bee-a ti, doetue (Liberia), sapele, ubilesam, ukwekan (Nigeria, Groot-Brittannië), muyovu, miovu (Uganda), libuyu, lifaki (Zaire).

Botanische naam

Entandrophragma cylindricum (Sprague) Sprague

Familie

Meliaceae

Groeigebied

West- en Centraal-Afrika.

Boombeschrijving

Hoogte 40-50(-60) m, met een diameter van 0,7-1,2(-1,5) m afhankelijk van de ouderdom en de hoogte. De 15-20(-30) m lange takvrije stam is recht en cilindrisch. Aan de voet van de stam zijn vaak kleine wortelaanzettingen aanwezig.

Aanvoer

Gekantrecht hout en finer. In de praktijk blijkt dat sapeli, sipo en kosipo door elkaar gemengt worden aangeboden.

Houtbeschrijving

Kernhout rozerood, later tot diep roodbruin verkleurend. Het duidelijk te onderscheiden spint, dat maximaal 60-80 mm breed kan zijn, heeft een grauwoze of geelroze kleur. Het kernhout heeft vaak een mooie goudachtige glans zoals ook bij de *Swietenia* mahoniesoorten voorkomt. De meestal in sapeli voorkomende kruisdraad veroorzaakt op het kwartierse vlak de voor deze Afrikaanse houtsoort, uit de mahoniefamilie, zo kenmerkende streeptekening van afwisselende donkere en lichte banden. De afstand tussen deze banden is vaak zeer regelmatig (hierdoor onderscheidt sapeli zich van sipo) en varieert van heel smal (dikwijls bij

Nigeria sapeli) tot vrij breed (bijvoorbeeld bij aboudikro). Een ander kenmerk waarin sapeli zich van andere mahonies onderscheidt, is de cederachtige geur. Door afwijkingen in de draadrichting ontstaan soms fraaie figuraties die bekend zijn onder namen als gemoireerd, geappeld, drapé en dergelijke.

Houtsoort

Loofhout

Draad

Kruisdraad, soms golvend of warrig.

Nerf

Matig grof.

Volumieke massa

(510-)640- 650-700(-750) kg/m³ bij 12% vochtgehalte, vers 850-950 kg/m³.

Drogen

Matig snel. Sapeli heeft neiging tot trekken en scheuren. Het moet dan ook langzaam met zorg bij niet te hoge temperaturen worden gedroogd. Sapeli neemt in geveltimmerwerk een houtvochtgehalte aan van 15-19%.

Bewerkbaarheid

Sapeli is zowel machinaal als met handgereedschappen goed te bewerken. Gehard snijgereedschap wordt aanbevolen. De bewerking is is vergelijkbaar met rode meranti maar trekt iets, als iroko, tijdens het bewerken. Door de kruisdraad is bij schaven en frezen een kleine snijhoek wenselijk om uitspringende vezels te voorkomen. Laat zich goed tot finer snijden en schillen.

Spijkeren en schroeven

Goed. Blauwgrijs verkleurend in contact met ijzer.

Lijmen

Moeilijk (geveltimmerwerk).

Buigen

Slecht.

Oppervlakafwerking

Goed met oplosmiddelhoudend en watergedragen verfsystemen.

Impregneerbaarheid

Kernhout 3. Spint 2.

Toepassingen

Sapeli wordt zowel massief als in de vorm van finer en triplex toegepast voor meubelen, binnenbetimmeringen, piano- en orgelbouw en andere muziekinstrumenten, huden en

betimmeringen voor jachten, traptreden en trapbomen (bij voorkeur kwartiers gezaagd) en ook voor parketvloeren, draai- en beeldhouwwerk.

Duurzaamheid

Schimmels grondcontact 3.bovengronds 4 (sapeli uit Kameroen).Termieten M.